

**LAUSUNTOYHTEEN-
VETO**

27.5.2026

VN/24895/2025
VN/24895/2025-TEM-39

Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö 28.1.2026

LAUSUNTOYHTEENVETO: LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAEIKSI SÄHKÖN VÄHITTÄISMYNTIHINTOJEN SÄÄNTELYSTÄ SÄHKÖN HINTAKRIISIN AIKANA JA ENERGIIVIRASTOSTA ANNETUN LAIN 1 §:N MUUTTAMISESTA

Lausuntopyyntö

Työ- ja elinkeinoministeriön valmisteleva luonnos hallituksen esitykseksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana sekä Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta on ollut lausuntokierroksella 27.1.–8.3.2026. Laki mahdollistaisi sähkön vähittäismyyntihintojen säännöstelyn sähkön hintakriisin aikana. Lain mahdollisesta voimaantulosta ja voimassaolosta säädettäisiin erikseen lailla. Hintasääntelyn edellyttämien korvausten sisällyttämisestä valtion talousarvioon päätettäisiin voimaantulon sääntämisen yhteydessä.

Lausuntoa on pyydetty erityisesti seuraavilta tahoilta: Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiakaupungit ry, Energiateollisuus ry, Energiavirasto, Fingrid Oyj, Kansaneläkelaitos, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto – Konsumentförbundet ry, Maa- ja metsätalousministeriö, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK r.y., Oikeusministeriö, Paikallisvoima ry, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen Sähkökäyttäjät ry (EIFi), Suomen Yrittäjät ry, Valtiokonttori, Valtiovarainministeriö, Verohallinto, sekä Ympäristöministeriö.

Työ- ja elinkeinoministeriö sai lausuntopyyntöön yhteensä 33 lausuntoa. Lausunnot saatiin seuraavilta tahoilta: Ahvenanmaan maakunnan hallitus, Alva Sähköverkko Oy, Caruna Networks Oy, Elenia Verkko Oyj, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Energiakaupungit ry, Energiateollisuus ry, Energiavirasto, Fingrid Oyj, Fingrid Datahub Oy, Fortum Markets Oy, Helen Oy, Järvi-Suomen Energia Oy, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kuluttajaliitto ry - Konsumentförbundet rf, Kymenlaakson Sähköverkko Oy, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Maa- ja metsätalousministeriö, Oikeusministeriö, Oomi Oy, Paikallisvoima ry, Vaasan Sähkö Oy, Vantaan Energia Sähköverkot Oy, Sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Omakotiliitto ry, Suomen Sähkökäyttäjät ry, Suomen uusiutuvat ry, Suomen Yrittäjät ry, Tampereen Energia Sähköverkko Oy, Teknologiateollisuus ry, Valtiokonttori, sekä Verohallinto.

Annetut lausunnot on julkaistu valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM081:00/2025.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

09 1606 2160
+358 9 1606 2160

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Yhteenveto lausuntopalautteesta

Annetuissa lausunnoissa kannatettiin laajasti esitysluonnoksen tavoitetta turvata kohtuuhintaisen sähkön saatavuutta poikkeuksellisissa sähkön hintakriiseissä erityisesti kotitalouksille sekä pienille yrityksille. Useat lausunnonantajat pitivät tärkeänä sitä, että Suomi varautuu ennakolta vakaviin ja mahdollisesti pitkäkestoisiin sähkömarkkinahäiriöihin ja korkean sähkön hinnan jaksoihin. Lausuntojen mukaan ennakoiva sääntely parantaa ennustettavuutta ja mahdollistaa nopeamman ja hallitumman reagoinnin markkinahäiriöihin.

Lausunnonantajat olivat yhtä mieltä siitä, että erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien aseman turvaaminen on perusteltu yhteiskunnallinen tavoite. Useissa lausunnoissa kuitenkin esitettiin, että hintakriisin aikaiset tukitoimet tulisi ensisijaisesti toteuttaa sosiaalipolitiikan ja määräaikaisten yritystukien keinoin valtion hallinnoiman tukijärjestelmän kautta. Lausunnoissa korostettiin laajasti, että sääntelyn tulee olla tarkasti rajattua, kohdennettua ja luonteeltaan väliaikaista. Monet lausunnonantajat painottivat, että toimivat markkinat, kysyntäjousto, pitkän aikavälin investoinnit sekä sosiaalipoliittiset tukimekanismit muodostavat ensisijaisen keinovalikoiman sähkön hinnan hallintaan myös kriisitilanteessa.

Samalla tuotiin esiin huolia siitä, että esitetty sääntely voisi heikentää markkinoiden toimintaa, kuluttajien kannustimia energiansäästöön sekä investointiedellytyksiä ja siten heikentää sähköjärjestelmän pitkän aikavälin toimivuutta. Useat lausunnonantajat katsoivat, että sähkön vähittäismyyntihintoihin puuttuminen on luonteeltaan poikkeuksellisen voimakas markkinainterventio, jolla on väistämättä markkinaa vääristävä vaikutus. Hintasääntelyn tulisi siten olla viimesijainen keino, jota sovellettaisiin ainoastaan poikkeuksellisen vakavissa hintakriiseissä.

Lausuntopalautteessa esitettiin kriittisiä huomioita erityisesti sääntelyn toteutusmallista, sen kohdentumisesta sekä teknisestä ja hallinnollisesta toteutettavuudesta. Vaikka sääntelyn tavoitteita pidettiin pääosin perusteltuina, useat lausunnonantajat arvioivat esitysluonnoksen sisältämiä kustannusarvioita sekä toteutusmallin hallinnollista kuormitusta kriittisesti.

Lähes kaikki sähkömyyjät ja verkkoyhtiöt sekä useat toimialajärjestöt esittivät, että laskentatehtävä tulisi verkonhaltijoiden sijasta osoittaa Fingrid Datahubille. Lisäksi korostettiin, että sääntelymallin tulisi olla mahdollisimman yksinkertainen, selkeä ja automatisoitavissa oleva sekä jättää mahdollisimman vähän tulkintavaraa eri toimijoille.

Sähkön vähittäismyyntihintojen sääntely, tuen kohdentuminen ja sääntelyn toteutusmalli

Lausunnoissa sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelyä kuvattiin poikkeukselliseksi ja erittäin voimakkaaksi markkinainterventioksi. Useat sähkömyyjät ja toimialajärjestöt, kuten Helen Oy, Oomi Oy, Vaasan Sähkö Oy sekä Energiateollisuus ry, korostivat, että sääntelyn tulee olla viimesijainen keino, jonka käyttöönotolle asetetaan korkea ja selkeästi määritelty kynnyks. Sääntelyn tulisi tulla sovellettavaksi vain tilanteissa, joissa sähkömarkkinoiden normaali toiminta ei enää kykene turvaamaan sähkön saatavuutta kohtuulliseen hintaan, eikä muita lievempiä keinoja ole käytettävissä.

Useissa lausunnoissa painotettiin markkinaehtoisuuden säilyttämistä myös kriisitilanteessa. Muun muassa Energiavirasto, Suomen Yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry sekä useat energiayhtiöt katsoivat, että hintasignaalin ohjausvaikutus on keskeinen sähköjärjestelmän tasapainon kannalta, sillä korkea markkinahinta välittää tärkeän niukkuussignaalin, joka kannustaa

sekä kulutusjousto on että joustavaan tuotantoon. Jos loppukäyttäjän mak- sama hinta irrotetaan markkinahinnasta, kulutusjouston kannustimet heik- kenevät, mikä voi pahimmillaan lisätä sähkön niukkuutta ja tehopulan riskiä, sekä vähentää sähköntuottajien kannustimia osallistua tukumarkkinoille.

Tuen kohdentumista koskevissa kommentteissa useat sähkömyyjät sekä alan etujärjestöt katsoivat, että esitetty malli ei kohdenna tukea riittävän tar- kasti. Useat lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, että tuki määräy- ty kulutuksen perusteella eikä loppukäyttäjän maksukyvyyn mukaan, mikä voi johtaa tilanteisiin, joissa tukea kohdistuu myös sellaisille kotitalouksille ja yrityksille, joilla ei ole sille todellista tarvetta. Lausunnoissa korostettiin laajalti sosiaalipoliittisten tukimekanismien parempaa kohdentumista, ja useat sähkönmyyjät ja toimialajärjestöt katsoivat, että tuki tulisi ensisijai- sesti kohdentaa sosiaaliturvan keinoin niille, joilla tuen tarve on suurin.

Lisäksi Energiategollisuus ry, Energiakaupungit ry sekä Helen Oy viittasivat lausunnoissaan valtiovarainministeriön vuonna 2023 käynnistämään valtion korvaus- ja tukitoiminnan valmiuden kehittämistyöryhmään. Työryhmän teh- tävänä oli esittää kriisi- ja häiriötilanteen korvaustoiminnan malli, joka olisi lähes täysin automatisoitu ja jolla pystyttäisiin vastaamaan yritysten tai kan- salaisten nopeaan kriisitilanteen tukitarpeeseen. Lausunnoissa katsottiin mallin, jossa kriisituki toteutettaisiin keskitetyn valtiohallinnon tukijärjestel- män kautta, olevan nyt esitettyä vaihtoehtoa kustannustehokkaampi, pa- remmin kohdentuva ja hallinnollisesti kevyempi, eikä se edellyttäisi sähkö- yhtiöiltä kalliita tietojärjestelmämuutoksia.

Ehdotetun kattohinnan tasosta esitettiin lausunnoissa erilaisia näkemyksiä. Helen Oy piti esitettyä tasoa liian matalana suhteessa hintakriisin määritte- lyyn ja arvioi sen voivan lisätä markkinahäiriöitä sekä kasvattaa valtion kus- tannusvastuuta. Toisaalta Kuluttajaliitto ry ja Suomen Omakotiliitto ry kat- soivat, että jo alimmalla mahdollisella kattohintatasolla sähkön hinta voi muodostua pitkään jatkuessaan kuluttajille erittäin raskaaksi. Teknologiate- ollisuus ry puolestaan korosti, ettei kattohinnasta ja tukikatosta tulisi muo- dostua kiinteitä parametreja, vaan niiden tulisi mukautua kulloinkin käsillä olevaan kriisiin.

Vaikutusarviointia pidettiin puutteellisena. Lausunnonantajat katsoivat, että erityisesti kustannusvaikutuksia, markkinavaikutuksia sekä hallinnollista kuormitusta koskevat arviot ovat liian optimistisia ja osin alimitoitettuja, eikä niissä ole riittävästi huomioitu sääntelyn käyttöönottoon liittyviä tietojärjes- telmämuutoksia, toimeenpanon käytännön haasteita eikä vaikutuksia mark- kinoiden toimintaan.

Muun muassa Energiategollisuus ry, Oomi Oy, Caruna Networks Oy ja Ele- nia Verkko Oyj nostivat esiin, että tietojärjestelmämuutokset, prosessien kehittäminen sekä operatiiviset kustannukset voivat nousta moninkertaisiksi esitettyihin arvioihin nähden. Lausunnonantajat korostivat, että kustannuk- sia syntyy jo varautumisvaiheessa riippumatta siitä, otetaanko sääntely lo- pulta käyttöön, ja että tämä näkökulma puuttuu esitysluonnoksen vaikutus- arvioista.

Lisäksi tuotiin esiin huolia sääntelyn vaikutuksista kilpailuun. Kilpailu- ja ku- luttajavirasto huomautti, että suuret tietojärjestelmäinvestoinnit voivat muo- dostaa markkinoille tulon esteen ja johtaa markkinoiden keskittymiseen. Oomi Oy korosti markkinaehtoisuuden säilyttämistä ja muistutti kilpailuneu- raliteetin varmistamisen tärkeydestä myös hintakriisin aikaisessa säänte- lyssä. Oomi Oy:n lausunnon mukaan sähkön hintapiikkien aikaiset kassan- hallinnan haasteet ja riskit voivat korostua erityisesti pienillä ja keskisuurilla sähkönmyyjillä, joilla on rajallisemmat likviditeettipuskurit ja heikommat

rahoitusmahdollisuudet kuin suurilla, vertikaalisesti integroiduilla toimijoilla. Elinkeinoelämän keskusliitto EK puolestaan katsoi, ettei kansallisten tulkin-tojen tai menettelytapojen tulisi johtaa markkinoiden eriytymiseen tai kilpailua vääristäviin käytäntöihin.

Säänneltyyn hintaan oikeuttavan kulutuksen määrä ja laskentatehtävän täytäntöönpano

Lausunnonantajat suhtautuivat kriittisesti malliin, jossa säänneltyyn hintaan oikeuttava kulutus sidotaan edellisen vuoden vastaavan kalenterikuukauden kulutukseen. Energiavirasto, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Maa- ja metsätalousministeriö sekä Suomen Omakotiliitto ry katsoivat, että tällainen malli ei huomioi riittävästi vuosittaista vaihtelua esimerkiksi sääolosuhteissa, perhekoon muutoksissa tai yritystoiminnan laajentumisessa.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto korosti, että kulutuksen sitominen edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan voi johtaa sattumanvaraisiin lopputuloksiin, koska sähkönkulutus vaihtelee merkittävästi erityisesti lämmityskuukausina. Viraston mukaan malli voi johtaa tilanteisiin, joissa kuluttajien saama hintasuojia jää riittämättömäksi tai vastaavasti heikentää kannustimia energiansäästöön. Samansuuntaisesti Sosiaali- ja terveysministeriö sekä Maa- ja metsätalousministeriö kiinnittivät huomiota siihen, että kulutuksen ajallinen vaihtelu ja sääolosuhteet voivat vääristää vertailua merkittävästi.

Teknologiategollisuus ry suhtautui myönteisemmin esitettyyn lähestymistapaan ja katsoi lähtökohtaisesti perustelluksi, että tukikatto pohjautuu edellisen vuoden kulutukseen. Energiavirasto piti tärkeänä, että valittu laskentamalli olisi mahdollisimman yksiselitteinen ja automatisoitavissa, vaikka se ei kaikilta osin huomioisikaan yksittäisten loppukäyttäjien olosuhteiden vaihtelua.

Useissa lausunnoissa tuotiin esiin myös mallin käytännön toteuttamiseen liittyviä haasteita. Caruna Networks Oy totesi, että hyvityksen laskenta edellyttäisi pääsyä edellisen vuoden mittautustietoihin, joita tasevastaavalla ei välttämättä ole käytettävissään, mikäli asiakassuhde ei ole ollut voimassa vertailuajankohtana. Energiategollisuus ry puolestaan arvioi, että malli edellyttäisi merkittäviä muutoksia verkonhaltijoiden ja mittausalueen tasevastaavien laskutusjärjestelmiin sekä historiallisen datan laajamittaista hyödyntämistä.

Energiavirasto nosti lisäksi esiin laskentamallin selkeyden ja yksiselitteisyyden merkityksen, koska monimutkainen tai tulkinnanvarainen malli lisäisi virheriskejä ja vaikeuttaisi automatisointia. Lausunnossa korostettiin, että järjestelmän tulee olla mahdollisimman pitkälle automatisoitavissa, jotta se olisi toteutettavissa kohtuullisin kustannuksin ja ilman merkittävää lisäresursointia. Lisäksi Energiavirasto kiinnitti huomiota siihen, että sille ehdotetut uudet tehtävät edellyttäisivät lisähenkilöstöä sekä tietojärjestelmäkehitystä.

Lausuntopalautteessa ilmeni laaja ja johdonmukainen tuki kulutuslaskennan keskitetylle toteutusmallille. Käytännössä kaikki toteutusmalliin kantaa ottaneet jakeluverkonhaltijat sekä useat sähkön vähittäismyyjät ja keskeiset toimialajärjestöt katsoivat, että laskenta tulisi toteuttaa keskitetysti Fingrid Datahubin kautta. Hajautetun mallin arvioitiin lisäävän merkittävästi kustannuksia, hallinnollista kuormaa ja virheriskejä, koska laskentavelvoite jakautuisi useille toimijoille ja edellyttäisi laajamittaisia sekä päällekkäisiä tietojärjestelmämuutoksia.

Keskitetyn mallin etuna korostettiin, että Datahubissa on jo sähkömarkkinoiden keskeiset mittaus- ja sopimustiedot sekä vakiintuneet tiedonvaihtoprosessit, mikä mahdollistaisi laskennan yhdenmukaisen, automatisoitavan ja

kustannustehokkaan toteutuksen valtakunnallisesti. Useissa lausunnoissa katsottiin lisäksi, että jakeluverkonhaltijoiden roolin tulisi rajautua mittaus-tiedon tuottamiseen ja laadun varmistamiseen, eikä niille tulisi osoittaa erillistä laskentatehtävää.

Toisaalta lausunnoissa tuotiin esiin, että Datahubin nykyinen tietosisältö ja toiminnallisuudet eivät kaikilta osin kata sääntelyn edellyttämiä tarpeita. Keskitetyn mallin toteuttaminen edellyttäisi siten lisämäärittelyjä, järjestelmäkehitystä sekä riittävää valmistautumisaikaa. Fingrid Datahub Oy ei ottanut lausunnossaan kantaa siihen, tulisiko laskentatehtävä osoittaa Datahubille, mutta korosti järjestelmän keskeistä roolia tiedonvaihdossa sekä sitä, että uusien tehtävien toteuttaminen edellyttää ennakkollista varautumista. Lisäksi Fingrid Datahub Oy piti ongelmallisena sitä, että mittausalueen tasevastaava ilmoittaisi tietoja omien mittausalueidensa osalta sähkökaupan keskitettyyn tiedonvaihtojärjestelmään.

Useat lausunnonantajat katsoivat, että sääntelyn toteutus edellyttää pitkää siirtymäaikaa. Fingrid Datahub Oy totesi tältä osin omassa lausunnossaan, että tietojärjestelmävalmiuden rakentaminen edellyttää vähintään 18 kuukauden etukäteisvalmistautumista ja, että varautumisvelvollisuudesta tulee säätää nimenomaisesti. Siirtymäajan pituutta perusteltiin erityisesti tietojärjestelmämuutosten laajuudella, laskentamallien käyttöönoton vaatimalla kehitystyöllä sekä eri toimijoiden, kuten sähkönmyyjien, jakeluverkonhaltijoiden ja viranomaisten, prosessien yhteensovittamisella.

Pienten yritysten määrittely ja kulutusrajojen yhdenmukaisuus

Pienten yritysten määrittelyä pidettiin laajasti ongelmallisena. Energiavirasto katsoi, että tilinpäätöstietojen toimittamiseen perustuva menettely olisi hallinnollisesti raskas. Lausunnoissa esitettiin ensisijaisesti kahta vaihtoehtoista mallia.

Ensimmäisessä mallissa pienen yrityksen status määriteltäisiin yrityksen kirjallisella vakuutuksella, jota valvottaisiin jälkikäteen viranomaistoimin. Energiavirasto ehdotti lausunnossaan, että tähän liitettäisiin perusteettoman edun takaisinmaksuvelvollisuus ja mahdollinen lisäseuraamus. Toisessa mallissa Fingrid Datahub Oy:lle rakennettaisiin tekninen rajapinta Patentti- ja rekisterihallituksen järjestelmiin, jolloin yritysstatuksen määrittely tapahtuisi automaattisesti ja keskitetysti.

Kulutusrajoihin liittyvä 80 prosentin ja 70 prosentin ero kotitalouksien ja pienten yritysten välillä sai kritiikkiä. Useat lausunnonantajat katsoivat, että ero voi johtaa epä johdonmukaisiin lopputuloksiin erityisesti tilanteissa, joissa samanlainen sähkönkäyttö tapahtuu eri sopimusmuotojen alla, esimerkiksi silloin kun toiminta on organisoitu joko henkilötunnuksella tehtynä sopimuksena tai y-tunnuksella tehtynä sopimuksena. Tällöin tuen taso voi määräytyä eri tavalla pelkästään sopimusteknisen rakenteen perusteella, ei todellisen toiminnan tai kulutuksen luonteen mukaan. Lausunnonantajat katsoivat, että tämä lisää tulkinnanvaraisuutta ja voi johtaa loppukäyttäjien epäyhdenvertaiseen kohteluun.

Suomen Yrittäjät ry, Energiateollisuus ry sekä Helen Oy esittivät lausunnoissaan, että säänneltyä hintaa tulisi soveltaa mahdollisimman yhdenmukaisesti eri asiakasryhmien välillä, esimerkiksi samaan osuuteen edellisen vuoden kulutuksesta. Näin tulkinnanvaraisia rajatapauksia olisi vähemmän ja malli olisi kevyempi toteuttaa.

Loppukäyttäjän oikeudet, käsittelyajat sekä sähköyhtiöille maksettavat korvaukset

Loppukäyttäjän oikeuksien osalta lausunnoissa korostettiin selkeiden ja johdonmukaisten menettelysääntöjen merkitystä. Valitusaikaa koskevaa sääntelyä pidettiin pääosin perusteltuna, mutta Helen Oy ja Vaasan Sähkö Oy pitivät sähköyhtiöille asetettua yhden kuukauden käsittelyaikaa liian lyhyenä ja esittivät sen pidentämistä vähintään kahteen kuukauteen.

Korvausmekanismin osalta lausunnoissa korostettiin, että sen tulee olla selkeä, yksiselitteinen ja ennakoitava. Sähköyhtiöille aiheutuvat kustannukset, mukaan lukien investoinnit, hallinnollinen työ ja rahoitusriskit, tulisi korvata täysimääräisesti. Erityisesti pienten sähkön vähittäismyyjien kassanhallinnan näkökulmasta esitettiin, että korvausten maksamisen tulisi tapahtua nopeasti ja tarvittaessa ennakkomaksuina, ja että maksuaikataululle tulisi asettaa selkeä enimmäisaika.

Energiavirasto esitti launnonssaan, että kiello sopia keinotekoisesti markkinaehtoista kustannusta merkittävästi korkeampaan hankintakustannukseen johtavista sähkönhankintaehdoista sekä kiello tehdä loppuasiakkaan kanssa sähkönmyyntisopimusta hintaan, joka on keinotekoisesti ja merkittävästi korkeampi kuin vastaavan sopimustyyppin keskimääräinen vähittäismyyntihinta, menevät pidemmälle kuin mitä perusteluiden mukaan on tavoitteena, ja että ne puuttuvat merkittävässä määrin sopimusvapauteen sekä sähköyhtiön hankintasopimusten että sähköyhtiön ja loppuasiakkaan välisten sähkönmyyntisopimusten osalta. Käytännössä kiellot merkitsisivät sähkön hankintasopimusten ja sähkönmyyntisopimusten hintasääntelyä sähkön hintakriisin aikana, vaikka tämä ei ole perusteluissa esitetty tavoite. Energiavirasto esitti, että näiden kieltojen sijaan tulisi täsmentää korvauksen määrittämistä koskevaa sääntelyä siten, että valtion maksamaa korvausta rajoitettaisiin, mikäli sähköyhtiön hankintakustannukset tai loppuasiakkaiden sähkösopimusten hinnat ovat keinotekoisien tai perusteettoman korkeita. Tällöin ei puututtaisi sähköyhtiön hankinta- tai myyntisopimuksiin sinänsä, vaan ainoastaan siihen, kuinka paljon valtio on velvollinen korvaamaan sähköyhtiölle.

Energiavirasto piti launnonssaan toimeenpanon ja valvonnan kannalta tärkeänä, että säännöksessä ja sitä koskevissa perusteluissa määritetään mahdollisimman selvästi, mitä keinotekoisella tai merkittävästi vastaavan sopimustyyppin keskimääräistä hintaa korkeammalla hinnalla tarkoitetaan. Energiavirasto totesi launnonssaan, että säännöksessä tarkoitettu 80 prosentin raja tarkoittaisi sanktiota niille sähköyhtiöille, joiden sopimushinta ylittää keinotekoisuuden ja merkittävän ylityksen rajan, minkä vuoksi sen soveltaminen edellyttää selkeitä ja ennakoitavia kriteereitä. Lisäksi Energiavirasto korosti launnonssaan valvonnan olevan käytännössä erittäin haastavaa. Energiaviraston mukaan ehdotetusta säännöksestä jää epäselväksi, koskeeko se jokaista yksittäistä sähkön hankintasopimusta erikseen vai kaikkia sähköyhtiön sähkön hankintasopimuksia ja niiden vaikutusta sähköyhtiön sähkön hankintakustannuksiin kokonaisuutena.

Valtiokonttori kiinnitti launnonssaan huomiota korvausten maksatusprosessien toteutettavuuteen ja niihin liittyviin hallinnollisiin riskeihin. Lausunnon mukaan mahdollisesti erittäin suuret hakemusmäärät edellyttävät pitkälle automatisoituja ja selkeitä prosesseja. Valtiokonttori toi esiin, että epäselvä sääntely tai monimutkaiset laskentaperusteet lisääisivät käsittelyaikoja, hallinnollista kuormitusta ja virheriskiä. Valtiokonttori piti välttämättömänä, että Valtiokonttorin ja Energiaviraston välistä vastuunjako selkeytetään. Launnonssa todettiin myös, että korvausten maksatus tulee todennäköisesti realisoitumaan nopeasti ja suurina hakemusmäärinä, mikä korostaa toimivien ja hallittavien menettelyjen merkitystä.

Valtiokonttorin mukaan korvausten hakemiselle tulisi säätää selkeä haku-aika, ja hakemusten määrää olisi tarpeen rajoittaa esimerkiksi siten, että yhdellä hakemuksella haetaan korvausta useamman kuukauden ajalta. Resurssien osalta Valtiokonttori esitti lausunnossaan, että aiemman sähköhyvityslain toimeenpano edellytti Valtiokonttorilta yhteensä 10 henkilötyövuoden panosta, ja nyt esitettävän ehdotuksen vaikutuksia henkilöstöresurssien osalta voidaan pitää samankaltaisina, jolloin noin 10–12 henkilön lisäresurssi olisi toimeenpanon kannalta tarpeellinen. Esitys ei myöskään ota tarkempaa kantaa siihen, mitä on pidettävä viipymättä tapahtuvana hakemuksen käsittelynä, ja jos korvauskäsittelyn edellytetään olevan lähes reaaliaikaista, vaatii se resurssoinnilta enemmän. Valtiokonttori huomautti lisäksi, että mahdolliset oikaisuvaatimukset ja valitukset edellyttävät resurssien kohdistamista toimintaan mahdollisesti vielä pitkään korvausten maksamisen päätyttyä.

Virheiden korjaamiseen liittyvien menettelyjen osalta lausunnoissa korostettiin selkeän vastuunjaon merkitystä erityisesti keskitetyn laskentamallin tilanteessa. Energiavirasto esitti täsmennyksiä hakemusmenettelyyn ja painotti yksiselitteisten menettelysääntöjen merkitystä.

Määräaikaiset sopimukset ja sääntelyn erityiskysymykset

Lausunnoissa esitettiin eriäviä mielipiteitä koskien määräaikaisten sopimusten rajoittamista. Osa lausunnonantajista, kuten Kuluttajaliitto ry ja Kilpailu- ja kuluttajavirasto, kannatti rajoituksia kuluttajien suojaamiseksi. Toisaalta useat toimijat, kuten Energiateollisuus ry, Helen Oy, Oomi Oy sekä Vaasan Sähkö Oy, arvioivat, että sopimusvapauden rajoittaminen voi heikentää markkinoiden toimivuutta ja erityisesti yritysten mahdollisuuksia hallita sähkön hintaan liittyviä riskejä.

Dynaamisiin sopimuksiin liittyvä sääntely nähtiin lausunnoissa monimutkaisena ja vaikeasti toteutettavana. Useat lausunnonantajat, kuten Energiateollisuus ry sekä useat sähkön vähittäismyyjät, katsoivat, että dynaamisten sopimusten huomioiminen esitetyn kaltaisessa sääntelymallissa edellyttäisi vaikeasti automatisoitavia laskentaperusteita. Erityisesti haasteellisena pidettiin sitä, että dynaamisten sopimusten hinnoittelu perustuu tunneittain vaihtelevaan markkinahintaan, mikä tekee säännellyn hinnan ja siihen oikeuttavan kulutuksen määrittämisestä teknisesti vaativaa ja altista tulkintavirheille. Lausunnonantajat katsoivat, että tällainen malli lisäisi tietojärjestelmätarpeita, hallinnollista työtä ja virheriskiä, minkä vuoksi useissa lausunnoissa ehdotettiin yksinkertaisempia ratkaisuja, kuten selkeää ja ennalta määriteltyä viitehintaa.

Lisäksi lausunnoissa tuotiin esiin useita rajatapauksia, kuten asunto-osakeyhtiöt, yhdistykset ja Ahvenanmaan asema, joiden osalta sääntelyä tulisi täsmentää. Kysymyksiä heräsi myös siitä, miten tulisi toimia niiden asiakkaiden kohdalla, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta.

Muu lausuntopalaute

Lisäksi oikeusministeriö katsoi lausunnossaan, että esitysluonnoksessa olisi kyse valtiosääntöisesti poikkeuksellisesta sääntelyratkaisusta, kun eduskunnan säädettäväksi ehdotetaan niin sanottu pöytälaatikkolaki, joka ei välttämättä koskaan tulisi sovellettavaksi. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös siihen, että esitysluonnos pyrki tosiasiallisesti kaventamaan eduskunnan lainsäädäntövaltaa, kun esitysluonnos asettaisi kriisitilanteessa säädettävälle määräaikaiselle laille raamit.

Lisäksi oikeusministeriö katsoi lausunnossaan, että esitysluonnos on osin vaikeaselkoinen ja edellyttää tarkennuksia erityisesti säännösten perusteluiden osalta. Lisäksi huomiota kiinnitettiin muutoksenhakua, päätösten täytäntöönpanokelpoisuutta ja toimivaltasäännöksiä koskevien kysymysten tarkentamistarpeisiin.

Energiateollisuus ry kiinnitti lausunnossaan huomiota esitysluonnoksen suhteeseen sähkön sisämarkkinadirektiivin 66 a artiklaan. Lausunnossa korostettiin, että direktiivin mukainen mahdollisuus poiketa markkinahinnoittelusta sähkön hintakriisin aikana on poikkeus pääsäännöstä, minkä vuoksi sitä tulee tulkita suppeasti. Energiateollisuus ry katsoi, että esitysluonnos huomioi pääosin direktiivin vaatimukset, mutta toi esiin, että kotitalouksien osalta tuettavan sähkönkulutuksen enimmäismäärä on määritelty tavalla, joka voi poiketa direktiivin sanamuodosta ja tarkoituksesta. Lausunnon mukaan direktiivissä säännellyn hinnan soveltaminen on sidottu kotitalouksien mediaanikulutukseen (enintään 80 prosenttia mediaanikulutuksesta), kun taas esitysluonnoksessa raja perustuu yksittäisen loppukäyttäjän aiempaan kulutukseen. Energiateollisuus ry:n mukaan tämä voi johtaa tuen laajempaan kohdentumiseen kuin direktiivissä on tarkoitettu sekä kasvattaa julkistaloudellisia vaikutuksia.

Verohallinto totesi lausunnossaan, ettei sääntely lähtökohtaisesti aiheuta tuloveroseuraamuksia loppukäyttäjille. Samalla kuitenkin tuotiin esiin, että joiltakin osin sääntelyyn liittyvät verotukselliset vaikutukset ja mahdolliset tulkintatilanteet edellyttävät täsmentämistä, jotta tulkinnot olisivat yhtenäisiä ja hallinnollinen toimeenpano sujuvaa.

Lisäksi korostettiin viestinnän merkitystä sekä tarvetta varmistaa, että loppukäyttäjät ymmärtävät sääntelyn vaikutukset ja siihen liittyvät menettelyt. Lausunnonantajat painottivat, että sääntelymalli on loppukäyttäjän näkökulmasta monimutkainen, minkä vuoksi viestinnän tulee olla selkeää, oikea-aikaista ja yhdenmukaista eri toimijoiden välillä. Erityisesti korostettiin tarvetta selittää, miten säännelty hinta määräytyy, miten kulutusrajat vaikuttavat laskutukseen sekä missä tilanteissa loppukäyttäjä on oikeutettu sääntelyn mukaisiin etuihin. Kattohinnan käsitteeseen liittyvän monimutkaisuuden vuoksi lausunnoissa korostettiin, että sen viestintään on kiinnitettävä erityistä huomiota, koska kattohinta ei tosiasiallisesti muodosta loppukäyttäjälle täyttä enimmäishintaa, vaan tukikatkon ylittävä osuus jää loppukäyttäjän maksettavaksi.

Lausunnoissa tuotiin lisäksi esiin, että viestinnän vastuut eri toimijoiden välillä tulee määritellä selkeästi, jotta vältetään päällekkäinen tai ristiriitainen asiakasviestintä. Sähkönmyyjien, verkkoyhtiöiden ja viranomaisten roolien selkeyttä pidettiin tärkeänä erityisesti kriisitilanteessa, jossa asiakkaiden yhteydenotot lisääntyvät merkittävästi. Lausunnonantajat arvioivat, että puutteellinen tai epäselvä viestintä lisääisi reklamaatioita ja käsittelyaikoja sekä heikentäisi sääntelyn hyväksyttävyyttä loppukäyttäjien keskuudessa.